

ר' צוק הכהן מאוסף ט"ז

צדיק

ו בחינת אל"ף פל"א עליון
בקבלין עול מלכותו עליהם
איהו כתר מלכות שהשם
כתר מלכות ואז הוא בבחינת
ה שנאמר נכון כסאך מאז:
בדבא ריש פרשה זו) פתח עם
וסוף היום הזה ה'אלהיך מצדוק
ואמר הכתוב בואו נשתחוה
בי ה' עושנו והלא כריעה
שתהויה בכלל כריעה ומה
זה ונכרעה אלא צפה משה
סבית המקדש עתיד לחרוב
ופסוק עמד והתקין לישראל
שלשה פעמים בכל יום.
זה הוא תפלה לביכורים. וגם
נאמר כבר אחר כל הפרשת
נאמר את ה' האמרת היום
גו' וה' האמריך היום להיות
אך הענין הוא כמו שדברנו
הבאת ביכורים הוא להראות
ל הכוחות שלו להשורש. ועל
נתינת לפני ה' אלהיך שידוע
פשוט ידים ורגלים, היינו
וכל להשם יתברך. ועל ידי
כן התחדשות בלב ובכל יום
חדשה עם התחדשות בדברי
אחר כך היום הזה ה' אלהיך
ה שפירש רש"י ז"ל בכל יום
וכו'. ואחרי זה נאמר את ה'
היינו גם כן בכל יום ויום
ביא הפסוק בואו נשתחוה
והמדרש מוסב גם על סוף
כי הוא אלהינו ואנחנו עם
ה בקולו תשמעו נאמר גם כן
ה בודאי על ענין תפלה בואו
שהוא גם כן ענין ביטול

פרי

להשורש לשפוך נפשו לפני ה' כמו שאמרו
בגמרא (ברכות ל"ד:) המלך כיון שכרע שוב אינו
זוקף. והיינו מפני שבו הופיע בתפלתו התגלות
מלכות שמים כזה עד שבא להתפשטות
הגשמיות. ומה נעשה גם כן התחדשות בלב בכל
יום ויום. ועל זה מרמז בפסוק זה גם כן כענין
ביכורים שזה נפעל גם כן על ידי התפלה כי הוא
אלהינו מרמז על את ה' האמרת היום להיות לך
לאהים. ואנחנו עם מרעיתו מרמז על וה'
האמריך היום להיות לו לעם סגולה. וגמר אומר
היום אם בקולו תשמעו, היינו בחינת התחדשות
הנולד בלב בכל יום כחדשים:

[י] איתא בלק"ת מהאר"ז ל פרשה זו שענין
הצ"ח קללות שבפרשה זו הם
תיקון על פגם הברית עיין שם. ויש לומר שלרמז
זה-ההפטורה של סדרה זו הוא הששית ממספר
השבעה דנחמתא שהוא מרמז על בחינת קדושת
יסוד צדיק יסוד עולם. ולזה מתחלת ההפטורה
קומי אורי כי בא אורך גו' וכידוע שבחינת אור
מרמז על קדושת הברית כאמרו ז"ל לא הכל
לאורה וכו' צדיקים לאורה כמו שנאמר אור זרוע
לצדיק וצדיק הוא השומר הברית כידוע. ועל זה
בא הבטחה בהפטורה זו לבל יפול לב האדם עליו
גם אם אירע לו שפגם בעסק הזה, אל יאמר בלבו
נואש חס ושלום, כי יש תקוה אם רק ישים על
לבו מעתה להטיב דרכיו ויתעורר בעצמו לכנוס
להקדושה, ולהאיר עליו אור קדושה זו כמו
שנאמר קומי אורי שהוא ענין התעוררות
לקדושה זו מצד האדם, כמו שאמרו (בר"ר סוף
פרשה ל') על אברהם אבינו ע"ה עד שאתה מאיר
לפני מאספוטמיא בא והאיר לפני בארץ ישראל
ועל ידי זה כי בא אורך וכבוד ה' עליך ורח'
שהשם יתברך יגמור בעדו להאיר עליו קדושה זו
שיבא לתכלית התיקון. כי הנה תחשך יבסה ארץ
וערפל לאומים, ועליך ירח ה' וגו'. כי באמת זהו

תבא

צדיק

רה

כל ענין והעסק של התוכחות וצער הגליות-כדי
שיהיה ההיפך נכלה ועל ידי זה ישארו ישראל
בשלימות הקדושה. וכל הקללות שנאמרו
בתוכחה הוא רק על הגוון בלשון קלה ובתוכם
רצוף כל טוב כדאיתא בזוהר חדש פרשה זו.
והוא מה שנאמר והיה כך לאות ולמופת וברוך
עד עולם. ועל פי פשוטו שהוא מוסב למה
שנאמר למעלה מזה וְבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַקְּלָלוֹת
הָאֵלֶּה וגו' עד השמך וגו' היתכן זאת על פי
פשוטו שיהיה כן חלילה לעולם! והלא כל פסוקי
תורה מליאים אשר נזכה לעתיד להיות עליון על
כל גויי הארץ וכל מיני יעודים וטובות שנזכרו
בתורה הקדושה! רק שהוא מרמז והיה כך לאות
ולמופת כמו שנאמר כי אות הוא ביניכם
וגו' וכמו שנאמר ואני זאת בריתי אותם וגו' לא
ימושו מפניך וגו' עד עולם. והיינו שזה בעצמו
יהיה לאות ולמופת שכל מיני התוכחות המה רק
לשעה על הגוון אבל באמת קדושת ישראל יהיה
נשאר קיים לעולם כמו שאמרו רבותינו ז"ל חצי
כלים והם אינם כלים. וזה גם כן מה שנאמר
בהתוכחה ולא תאמין בחיך שלא יאמין בעצמו
שיש לו חיות של הקדושה, אבל באמת שחיות של
הקדושה ישנו בעצם בכל נפשות ישראל ומעולם
לא יופסק איך שיהיה! וזה יש לרמז גם כן בפסוק
בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. היינו
שלעתיד נראה בחוש שכל מיני התוכחות היה
כענין החלום כדאיתא בגמרא הלמא בישא
עציבותיה מסתייעא. שזהו ענין התוכחות
שנאמרו רק כדי להפחיד ולהעציב לב האדם
בכדי שייטב דרכו מעתה וממילא יהפכו כולם
לטובה. וכדאיתא כבר הדיא על פסוקי תוכחה
שחלם לאביי ולרבא ופתר הפסוקים בעצמם
לטוב וכנאמר שם כל החלומות הולכים אחר הפה
שעל ידי הפה הפסוקים בעצמם יתהפכו לטובה.
וסוף ההפטורה הוא ועמך כולם צדיקים לעולם
ירשו ארץ שסוף כל סוף כל נפשות ישראל יהיו

ה' איתא בלק"ת מהאר"ז ל פרשה זו שענין הצ"ח קללות שבפרשה זו הם תיקון על פגם הברית עיין שם. ויש לומר שלרמז זה-ההפטורה של סדרה זו הוא הששית ממספר השבעה דנחמתא שהוא מרמז על בחינת קדושת יסוד צדיק יסוד עולם. ולזה מתחלת ההפטורה קומי אורי כי בא אורך גו' וכידוע שבחינת אור מרמז על קדושת הברית כאמרו ז"ל לא הכל לאורה וכו' צדיקים לאורה כמו שנאמר אור זרוע לצדיק וצדיק הוא השומר הברית כידוע. ועל זה בא הבטחה בהפטורה זו לבל יפול לב האדם עליו גם אם אירע לו שפגם בעסק הזה, אל יאמר בלבו נואש חס ושלום, כי יש תקוה אם רק ישים על לבו מעתה להטיב דרכיו ויתעורר בעצמו לכנוס להקדושה, ולהאיר עליו אור קדושה זו כמו שנאמר קומי אורי שהוא ענין התעוררות לקדושה זו מצד האדם, כמו שאמרו (בר"ר סוף פרשה ל') על אברהם אבינו ע"ה עד שאתה מאיר לפני מאספוטמיא בא והאיר לפני בארץ ישראל ועל ידי זה כי בא אורך וכבוד ה' עליך ורח' שהשם יתברך יגמור בעדו להאיר עליו קדושה זו שיבא לתכלית התיקון. כי הנה תחשך יבסה ארץ וערפל לאומים, ועליך ירח ה' וגו'. כי באמת זהו

נקראים בשם צדיקים גם אם עבר עליהם מה מפני שלעולם ירשו ארץ ארץ החיים. כי הנקודה של אמת שהוא מדתו של יעקב נמצא בכל נפשות ישראל כמו שנאמר שפת אמת תכון לעד ולכן גם אם לפעמים פגם בבחינת צדיק יוכל לחזור לקדושתו על ידי הנקודה של אמת שנשאר בו ועל ידי זה יתן על לבו לשוב ולתקן הכל. ועל זה נאמר נצַר מַטְעֵי וּכְמוֹ שֵׁנָאֵמַר וְאַנְכִי נִטְעַתִּיךָ שׁוֹרֵק כִּלְוֵי זֶרַע אֲמַת׃ מַעֲשֵׂה יְדֵי לְהַתְפַּאֵר שֶׁנִּתְוֹדַע שֶׁכָּל מִה שֶׁעָבַר עָלָיו עַד כֹּה הִיא מַעֲשֵׂה יְדֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ כְּדֵי שִׁיבָא מִזֶּה בְּחִינַת תְּפֹאֶרֶת יִשְׂרָאֵל כִּאֲשֶׁר יִהְיֶה נִתְקַן לְטוֹב:

פ"ש לרמוז ענין זה בגמרא (תענית כ'). במעשה דראבר"ש שהיה מטייל על שפת הנהר והיה דעתו גסה עליו שלמד תורה הרבה, היינו שראה אז בנפשו איך שהוא נשמר ונקי בקדושת הברית מאוד. נודמן לו אדם אחד שהיה מכוער ביותר והלשון מכוער בלשון חכמינו ז"ל מרמוז על החסרון בפגם הברית ועל זה נקרא מכוער שהוא ההיפך משומר הברית שנקרא יפה תואר כמו שנאמר אצל יוסף הצדיק ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה. ואמר לו כמה מכוער אותו האיש והשיב לו לך ואמור לאומן שעשאני וכו' ואמרו בתוספות שם שאותו האיש היה אליהו ז"ל. ויובן זאת שדייקא מפני שאלוהו הוא מלאך הברית לכן נודמן לפני ראבר"ש בגוון לבוש כזה להוכיחו על מה שגינה כל כך אדם כזה כאלו חלילה אבד סברו. שלא כן הוא שרק אם ישים אל לבו להטיב מעתה דרכו יוכל ליתקן כל מה שכבר עליו בטענה זו לך לאומן שעשאני. דהיינו אחר התשובה יתברר שכל מה שעבר עליו היה גם כן מרצון השם יתברך שברא את האדם עם היצר הרע כמו שנאמר כי יצר לב האדם רע מנעוריו. וכמו שאמרו ז"ל יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעזרו לא יכול לו. ונמצא שיוכל לבוא זה האדם בטענה

שכביכול השם יתברך היה המסבב והאומן מפני שסילק אז העזר ממנו להתגבר על יצרו. וכאשר מצינו בטענת קין להשם יתברך כששאל לו אי הבל אחיך השיב השומר אחי אנכי וכדאיתא במדרש השומר אחי הוא האנכי הלא אתה בראת בי היצר הרע ואתה הנחת אותי להרוג אותי. והנה בודאי שטענת קין היתה טענה נשמעת כאשר נכתב זה בתורה הקדושה שדיבר והתווכח עמו השם יתברך בודאי היתה נשמעת גבוה מאוד כי הוא היה תולדה ראשונה מיציר כפיו של הקדוש ברוך הוא. וכדאיתא במדרש ששאל לו אדם הראשון מה נעשה בדיןך השיב לו עשיתי תשובה ונתפשרתי. והנה בודאי שלא כל אדם יוכל לעשות טענה זו לעצמו וחלילה יהיה התורה הרצויה לעשות מה שלבו חפץ. רק האדם שיודע בנפשו שכל המעלות כל המדרגות הגבוהות שמשיג הוא רק מהשם יתברך ולא מכוחו והשתדלותו כלום. רק לפעמים כשיודמן חלילה מכשול לפניו או אחר המעשה יוכל להתחזק בלבו בטענה זו שהוא גם כן מהשם יתברך. וזה יש לכוין במה שאמר דוד המלך ע"ה אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך, היינו אם בעת שאדם הולך במדרגות גדולות ובהשגות עד לשמים יודע ששם אתה שהוא רק מכה ומעזר השם יתברך אז אפילו כשיודמן לו לפעמים נפילה שזוהו ואציעה שאול או גם כן הנך ויוכל להתחזק בזה שלא יפול בעצמו ובכח הזה יתחזק לשוב. וכמו שנאמר גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. ועל זה סובב והולך סיום הפטורה הקטן יהיה לאלף והצעיר לגוי עצום אני ה' בעתה אחישנה:

[יא] כבר אמרנו דו' הפטורות דנחמתא הם כנגד הו' מדות מעילא לתתא ממילא הפטורה זו הששית הוא כנגד מדת צדיק יסוד עולם. ואיתא (תענית ט"ו). צדיקים לאורה דכתיב אור זרוע לצדיק פירוש שהאור הראשון

נזרע בהצדיק וכמו שכתוב קמ"ט א' אתגניז ואודרע תולדין זורעין ואיבין ונבני חד חוטא נפיק מהאי אור והיינו בהצדיק נקרא צדיק נגנו האור מכל וכל לא אה חוטא מהאי אור זרוע בה עלמא. ומתחיל הפטורה אורך ואיתא בפסיקתא ואורכם אורי והוא על פי שם שאור הראשון נגנו לעצם והתורה שבעל פה הוא ביה שנאמר תול כטל אמרת (כמו שנתבאר כמה פעמים) שהתורה שבעל פה נמסר ל (ב"מ נ"ט): לא בשמים הוא ה בריך הוא וכו' קא חייך וא וכן (שם פ"ו). קא מיפלגי בב מאן נוכח נוכח רבה בר נח שבעל פה ניתן לאהרן הכהן הוא יהיה לך לפה וכתוב דעת ותורה יבקשו מפיהו. הדלקת המנורה שענינו באו (במ"ד תצוה ובהעלותך) ה באריכות). וזה הפירוש אורי שמכם. ואורכם אורי, היינו שבעל פה הוא דברי אלהים דברי אשר שמתי בפיןכם במד"ר) בפקח וסומא שאמרו אורכם אורי. ואמר שם וכו' וכו' וכו' עליון יראה וגו' והכח וכמו שאמרו (ויק"ד פ' לא) משם אורה יוצאת לעולם ה כבוד ה' וגו' והארץ האירה אלא בית המקדש כדא ה מרום מראשון מקום מקדי

סג'י ארז'ל - סק'י אורה

המצות טעמי תצא המצות רעט

ממש, וזה טעם למשארז'ל ש) שאין ראוי לישא אלמנה כלל, וכמשארז'ל אל תבשל בקדירה שבישל בה חבירך, כי אותו הרוח מקשקש במעיה, ומתקוטט עם אותו אדם הנושאה, וכשאדם רוקק, בהכרח משליך עם אותו רוק קצת רוח חיוני ממנו, וזהו ענין וירקה בפניו שאותו רוח של בעלה, שהיה בה, פורש ממנה ע"י אותו החליצה, ורקיקה זו, ואין זו האשה כאלמנה, שנשאר בה אותו הרוח כל י"ב חודש, אלא מיד שנחלצה משלכת אותו חוצה, וענין הרוק, הוא להראות שהיא מתפללת ואומרת, מאן יבמי וכו', ר"ל מאחר שזה העני המת היה ראוי לבא לכאן, ולהיות נקשר בג' מדרגות הנ"ל, ועתה הם מתפזרים כל א' למקומו, לכן היא רוקקת, והענין, כי רוק הוא לבן, רמו שמתפללת שיצא ברחמים, ולכן אם רקקה דם לא יצאה, שהוא דין גמור, אבל אם היה בו צחצוחי רוק, שהוא למזגא דין ורחמים לבן ואדום, יצאה, וענין ארז'ל חלוצה מד"ת אינה כמגורשת, ומד"ס היא כמגורשת ואסורה לכהן, ענין מד"ס שהוא למטה ממדרגה התחתונה, וזו שמן התורה, ר"ל עולם הזכר, אינה יורדת היא, אלא שבעלה שמת יורד למטה, כמ"ש בסבא, אבל מד"ס, הואיל והוא היה נקשר עמה, יורד ממדרגתו, גם היא תרד עמו, כמו שמגורשת יורדת, כמ"ש בסבא ת) על פסוק והלכה והיתה לאיש אחר, וזו מצד עולם הנוקבא, שהוא דברי סופרים.

כסדר, וירד פלאים, כמ"ש בסבא ק) אחוה אבה, אמא אנתתיה, ולזה מה שעושה היבם ומקדש, אין נקרא קדושין, מפני שהקדושין הם בסוד חכמה עולם הזכר, סדר היותו כמסודר על מתכונתו, והוא בהיות אדם מקדש האשה כסדר הנשואין, אבל זה אינו נקרא אלא מאמר א', מפני ירידתו כדפירשנו, ואין הדברים כסדר, ו"ס היבום, ר)

ענין החליצה, הוא בסוד הגלגולים, סתם גלגול שאינו יבם, כשמתגלגל איזה אדם בעולם, היה לו מקודם נר"ג, כשחוזר לזה העולם, אינם נקשרים יחד הג' מדרגות, אלא מפוזרים בעולם בין הגופים, עד שיוזכו כל א' וא' במקומו, ויחזרו ויתקשרו יחד, אבל ענין היבום שמייבם ליבמתו, יש לו תועלת רבשאינו מתפזרים הג' מדרגות, אלא מביאים שלשתם יחד, ויש לו ביכ חדא לריעותא, שאין לו מציאות לבא אלא בזה האשה, אבל אין בו כל כך טורה, כיון שבאים הג' מדרגות ביחד, וכשהוא חולץ אותה, סתיר קשר המנעל חליצה, לרמוז על אותו קשר הנמרץ, שהיה ראוי לקשור יחד הג' מדרגות בסוד היבום, ועתה ע"י התרת הקשרים, גורם להתירם, לפזרם איש לדרכו יפנה, וחולץ המנעל סמעל לרגלו, לרמוז על הפירוד הגדול שעושה, וירקה בפניו, וארז'ל ר) צריך שיהא רוק ולא דם, ואם היו צחצוחי רוק מעורבים בדם יצא, ובה נאמר טוב טעם ודעת, והענין הוא, כי כשאדם נושא אשה, נותן בה חלק ממנו

ת, יורד ביצירה ומתלבש בנ"ש בנוקבא, כמו אדם שמת שנתה היבם, ולכן משימין הנעל בנ"ש ות לשרשו, וז"ס החליצה, ונעלין בימי החול, אבל ב"ה באמא עצמה, א"צ שום נ"ש ! בו, סוד הסנדל, הוא סנדיצ' יתר.

מצאתי בבית מורי זללה"ה ב"ה דע אם משם מורי ז"ל אם יצא יצתי ידי מלכותבו, צ)

אוד יבום וחליצה:

עין היבם צריך לקדש היבם צריך שיקדשה, וזה נקרא כאבי קידושין, וצריך לתת טעם, וזה ידושין אלא מאמר, והענין הוא מ"מאמרות נברא העולם וכו' וקידושין מצד חכמה, שכן כ"ו וכל כללות הספירה מ"י, הם כ"ו עשרה מאמרות, שהם מצד החכמה ה', נברא העולם שהוא ב"ה א במאמר א' יכול להבראות, וזאת העולם בכל העשר שהם הנ"ש עצמם, והלא בסוד הדעת הנקרא על להבראות עולם, והוא שיהיה שהוא נעשה מ, וז"ס לכיכר ליתן שכר טוב לצדיקים וכו', וזו היות נברא מדין ורחמים, והרבה ו גמורים מצד החכמה, שכו"ו להשפיע לצדיקים, ומצד א' צ"ו רע מן הרשעים, וזה הטעם שנתנו אמרות מצד החכמה, ובה נ"ש שאינו נקרא קידושין רק מאבי יבום נהפך המציאות, ואין הכי

פ ר ש ת ת ב א

הוא קשת היורה חצים, בסוד זרע היורה כחץ, למטרה: הוא רחל, לכן כשחטאו והפרידו חץ הקדוש, כן ח"ץ פתאום היה מכותם צ"ח קללות.

צ"ח קללות:

הנה כל העונש הוא, בשביל מה שפגמו ביסוד, בסוד חרב נוקמת נקם ברית, והנה יסוד

ט ע מ י ה מ צ ו ת

מצות הבכורים:

שהוא כהן, כדי שלא יינקו החיצונים, וז"ס ולקח הכהן הטנא מידך, הטנא גימ' אדנ"י.

הוא ג"כ סוד חזרת אורות הנוקבא לחסד

הגהות ומראה מקומות

- ק) זהו ח"ב בסבא דמשפטים דף ק' ע"ב.
- ר) יבמות קה, ש) פסחים ק"ב.
- ט) זהו ח"ב דף ק"ג ריש ע"א.
- ז) שער הגלגולים סוף הקדמה ב' והקדמה ג'.

עולת תמיד דף קמ"ה, שער הנסיונות דף ר' ט"א.
ק ה', ע"ח ח"א שער המלכים פרק י' דף רכ"ה, שער מארז'ל משנה י'

4

מבהמות ארץ וגו', שאנחנו בפעולתנו הבחירית למדים מהם.

[קעוד] על ידי קלקול ופגם הברית נעלם אור תורה ח"ו, כמו שנאמר "אור זרוע לצדיק" דייקא, וכתיב "תורה אור" וכן מכת החשך למצרים היא מכה התשיעית, כנודע דבכל מקום מספר עשר רומז לקומה שלימה, והתשע נגד אות ברית קודש, שבמצרים זה לעומת זה הם שטופי זמה היה להם חשך, ולכל בני ישראל היה אור במושבותם, דעמך כולם צדיקים. וגלות מצרים היה לתקן קלקול הברית, כמו שכתבתי במקום אחר על מה שנתגלגל הגלות על ידי מכירת יוסף, ולכך אחר יציאת מצרים שתיקנו הברית בקושי השעבוד זכו לאור תורה. ולכך פרשיות שובבי"ם (שמות וארא בא בשלח יתרו משפטים) מתחילת גלות מצרים עד אחר מתן תורה מיוחד לתיקון הברית. והוא בחדש שבט שנברא באות הצדיק כמו שאיתא בספר יצירה [ו]ט' מתחלף כ"צ' בארמית לרוב כמו שכתב בהגהות הערוך, והוא כטעם אמרו צדיק כי טוב, דהפוגם נקרא רע כדאיתא בזהר.]

ואמרין בשבת (עו:): דכך הוא סדר ברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, כודאי מאחר שבדברים הטבעיים יסד הש"י כך (מקרה לילה), ודאי כך הוא עיקר הרצון. וכמו שאיתא מקום שבעלי תשובה עומדין (צדיקים גמורים אינם עומדים, ברכות לד:), הגם דחלילה לומר אחטא ואשוב ולעשות כן בבחירתו, משום דאין מספיקין (בידו לעשות תשובה, יומא פה:), מכל מקום מעצמו נעשה כן. דאין אדם צדיק בארץ אשר יעשה טוב

*אין אור זרוע אור

אור זרוע אור

ולא יחטא, ואפילו ביוסף הצדיק אמרו ד' (סוטה לו:): דיצאו י' טיפין על פסוק ויפת וגו' (במעשה דאשת פוטיפר). ואפילו ישי אב דוד שמת בעטיו של נחש (שבת נה:), אמר ז"ל (מד"ר רי"פ תזריע) בעוון מלא שאפילו חסיד שבחסידים מכון להנאת עצמו. וכן יסוד בנין בית דוד ומשיח בפרץ היה מקודם צד ואונן - חשוכא. וכך הוא הסדר והעם ההולכים בחשך ראו אור גדול, מופלג מדי שאינו הולך בחשך. ובכל מקום חושך דכתוב היינו חשכות מאור תורה, ולא בצרות עולם הזה לבד. וכן אין אדם עומד על דברי תורה אלא אם כן נכשל בהם (גיטין מג:), הוא על ידי חשך זה, שהוא עטיו של נחש דעשו הרשע שפגע בכף ירך יעקב כנודע. ותיכף כשהגיע ח"ו לכך ושב ורפא יקו לאור כההוא דמטא זרפא דמיא ארישיה אמר כו' מאשפות ירים אביון (יומא פו:).³⁹

[קעה] צריך לזהר מלגרום צער לשום בריה, אפילו לצורך מצוה, כמו שדרשו (כ"ב ח:): ופקדתי על כל לוחציו, אפילו גבאי צדקה. ואדוניים על המס דשלמה המלך ע"ה לחצוב אבנים לבנין בית המקדש, דאין לך מצוה גדולה מזו, נענש מדה כנגד מדה דרגמו בו אבן. והיינו דמס נקרא מה שיותר לפי הכח, וכמו שאמרו (לרחבעם) אביך הכביד את עולנו וגו', כמו שאיתא במגילה (יא.) כאחשורוש שהכל נעשו רשים, שנאמר וישם המלך אחשורוש מס. והוא מקרא דשרי מסיים למען ענותו דהוראת מס היינו כשהוא בהכבדה לענות נפש, ועל זה נענשים גם כשהוא למצוה. ואמרו ז"ל כתנא דבי אליהו (רבה פכ"ד) אפילו אבן שנסקל (אדם) בו ועץ

39. יומא פו, א: ר' ירמיה פגע בר' אבא ורצה לבקש ממנו מחילה "אזל ויתיב ארשא דר' אבא (הלך וישב על מפתן ביתו של ר' אבא), בהדיה דשריא אמתיה מיא, מטא ורזיפי דמיא ארישא (כששפכה שפחתו של ר' אבא את מי השופכין ניתזו מים על ר' ירמיה) אמר: עשאנו כאשפה, קרא אנפשיה: מאשפות ירים אביון, שמע ר' אבא ונפק לאפיה (ויצא אליו) אמר ליה: השתא צריכנא למיפק אדעתך" (עכשיו אני צריך לפייס אותך).

אין אור זרוע אור

צדיק בו עתידין ליתן את הדין, והי' מיתת בית דין, ולכך היו היום (סנהדרין סג.) וסנהדרין ההורגת וסנהדרין (מכות ז.), אעפ"י שהוא כ' כל שחבירו נענש על ידו (אי' במחיצתו של הקב"ה, שבו שוגג חייב גלות אעפ"י שה' כמו שאמרו ז"ל (מכות י' להורג כשוגג ובמויד כלו' אחד זה מת וזה גולה), דכמו שהוא מצוה ובערת הרע מק' צער למעלה ח"ו. כ' שאין הקב"ה שמת ב' (סנהדרין מו.) כ' מה אומרת קלני כו' וכל שכן בצערן ש' שהוא כפיה לדבר מצוה.

[אמנם מדת מלכות הוא דייק כמו שאמרו ז"ל אדוד המלך ע"ה ירוצות לרדות בהן עולמי, ונאמר סופך דמים) כבעשו, רק עם יפה פ' (בר"ר פס"ג) לכך זכה יסאול נסתלק מפני שנעשה יאכורים כנודע, דמדת מלכות היא יקשה, ונאמר בי מלכים ימלוכו, נפקא מגבורה כדאיתא בזהר (ח"ו) זכה משה למלכות, אעפ"י שהי' אדם אמר לו קרח מדוע תתנש התנשאות מצד דברי משה מפי יקרח עצמו גם כן פגעה מדת ה' ותר, וכן הש"י מתנשא כשעושה ברשעים כמו שאמרו ז"ל

40. פסחים ה, א: "תנא דבי רישבשא לבניין בית המקדש ולשמו של משיח שער, ולבניין בית המקדש דכתיב כסא לציון הנה הנס", ויש בדברי רבינו חזקוני בניין בית המקדש ורק אח"כ מנינו ה' בעבר.

5

שאמרו בפרק כל היד (נדה יג.)¹, וכמו שכתבתי במקום אחר אגמרא דנדה (סא.) שהיה בן אחיה בר שמחזאי ואין כאן מקומו נולכן ניתנה ארצו לחצי מטה מנשה מזרעא דיוסף שומרי הברית. ולכן נתירא משה ממנו, כי משה היה גם כן בדור המבול כמו שאמרו ז"ל (חולין קלט:) בשגם בגימטריא משה, ונאמר עליו 'כי מן המים משיתיהו' שהיה אז במים. וגם כל עיקר ענין משה היה לתקן דבר זה הנקרא שטות, שלכך היה פרוש מן האשה וקבור מול בית פעור כמו שכתבתי במקום אחר, וראה זה נקי כל כך ² נתירא ממנו, עד שאמר לו הקב"ה אל תירא אותו. כי קיימא לן בנדרים (לא:): הנודר מן הערלים אסור במולי אומות העולם ומותר בערלי ישראל, שאין הערלה נקרא אלא על שם אפילו הם מולים ושומרי הברית, ועלמך כולם צדיקים ושומרי הברית אפילו שקלקלו.

Why did son of Bil take Bil's land
 Neil feared did
 Neil was also part of death
 Neil = 222
 Neil drawn from water (604)
 Neil separated from wife, buried opposite
 We are the real
 מילה - even when we stumble

[צז] תיקון למוציא זרע לבטלה² הוא עסק התורה, כמו שאמרו (קידושין ל:): בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין. ואיתא בסוכה (נב.) הקב"ה קראו רע, והיינו בעוון דדור

for 50
 is
 to combat
 who is called
 for the
 of Bilan

המבול דהיינו מוציא זרע לבטלה. ונאמרו בקידושין (יג.) דלא נגזר (המבול) על דגים שבים³, היינו תלמידי חכמים כמו שכתבתי במקום אחר על פסוק ורדו בדגת הים. וכמו שאמרו בזהר בראשית (נז.) ובריש פרק כל היד (נדה יג.) הנקרא רע זה יצה"ר ברא הקב"ה, וכמו שנאמר "ואשר הרעותי" ולכן ימצא זה גם בחלום, שדבר זה ניכר שאינו מפעולת אדם. ותבלין הוא למתק המאכל, היינו להפך הרע לטוב מאד, כמו שאמרו ז"ל (בר"ר פ"ט)⁴ טוב מאד זה יצר הרע, שעל ידי דברי תורה נמתק, ובזוהר בראשית ונח אמרו דלית מסאבא כמורה, והנה אמרו בפרק בי דברכות (טז.) דדברי תורה מעלין מטומאה לטהרה. ומה שאיתא בזהר נח (סב.) דאין מועיל תשובה, הוא על דרך שאמרו (ר"ה יח.) בזבח אין מתכפר אבל מתכפר בתורה, והכא נמי כן. וכמו שאמרו ז"ל (חגיגה כז.) תלמידי חכמים אין אור של גיהנם שולט בהם וכו', גיהנם גם כן נקרא רע כמו שאמרו (ברכות סא.) על הפסוק "לא ינקה רע" לא ינקה מדינה של גיהנם, והיינו כמו שאמרו בעירובין (יט.) שהכל יורדים לה (לגיהנם) על עסקי' הינם.

1. נידה יג, א: "תיניא ר' אליעזר אומר: כל האוחז באמתו ומשתין כאילו מביא מבול לעולם". רש"י: "שעבירה זו היתה בידם דכתיב (בראשית ו) כי השחית כל בשר, ואמרו (ר"ה יב.) ברותחין קלקלו" בשכתב זרע. נידה סא, א: "ויאמר ה' אל משה אל תירא: מכדי סיחון ועוג אחי הו', דאמר מר: סיחון ועוג בני אחיה בר שמחזאי הו', מאי שנא מעוג דקמסתפי (נתיירא) ומאי שנא מסיחון דלא קמסתפי? א"ר יוחנן אר"ש בן יוחאי... אמר שמא תעמוד לו זכותו של אברהם אבינו, שנאמר: ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי, ואמר ר' יוחנן: זה עוג שפלט מדור המבול".
2. לחשיכות הענין הנני מעתיק כאן כמה מן המקורות החשובים לחטא זה. נידה יג, א: "וכל כך למה (צריך להיזהר שלא ליגוע באמה)? מפני שמוציא שכבת זרע לבטלה, דא"ר יוחנן: כל המוציא שכבת זרע לבטלה חייב מיתה, שנאמר: 'ירע בעיני ה' אשר עשה וימת גם אותו. רבי יצחק ורבי אמי אמרי: כאילו שופך דמים, שנאמר: 'הנחמים באלים תחת כל עץ רענן שוחטי הילדים בנחלים תחת ספיעי הסלעים; אל תקרי שוחטי אלא טוחטי. רב אסי אמר: כאילו עובד עבודת כוכבים... שם עמוד ב': 'אמר רבי אמי כל המביא עצמו לידי הרהור אין מכוניסין אותו במחיצתו של הקב"ה, כתיב הכא: 'ירע בעיני ה', וכתיב התם: כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. ואמר ר' אלעזר: מאי דכתיב ודיכם דמים מלאו? אלו המנאפים ביד'. וזהו בראשית נז, א, מתרגום הסולם: 'רע (שם) מיוחד למוציא זרע לבטלה... (כי) רשע הוא אפילו אם מרים יד על חבירו... אבל רע אינו נקרא אלא המשחית דרכו ומטמא את עצמו ומטמא את הארץ ונותן כח ועצמה לרוח הטומאה הנקרא רע, שכתוב: 'דק רע כל היום; ואינו נכנס בהיכל ה' ואינו רואה פני שכינה, משום שבחטא זה מסתלקת השכינה מן העולם". וזהו ויחי ריט. ב: "הוא העושה עצמו רע... וכולם עולים (מגיהנם) וזה אינו עולה... אמר ר' יהודה: אין לך עבירה בעולם שלא תהיה עליה תשובה חוץ מזה, ואין לך רשעים שלא יראו פני השכינה חוץ מזה..." ועוד מבאר שהוא חמור מרצח שהרי הוא רוצח את ילדיו. וזהו נח סב, א: "ועליו כתוב: נכתם עונך לפני, וכתוב בו: כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע, חוץ בתשובה רבה..."

היינו שמירת הברית. זהו
 רש"י (חגיגה טו:), שגם
 צד הרע [ואיתא שם גם
 צדק בכל מקום שומר
 בתחילת בריאתו, כמו ש
 כי ישנו גם ברשע
 וכל זה נאמר גם
 רע כי אתה צד
 הנוכרת, ואתה פירוש

[צח] כל פסוק של דב
 היות של אותו ענין שנא
 הנאמר "והיה לאות על ה'
 איה פרשה מדברי תורה
 ההלכה לכתוב אותם ה'
 מסתמא אותה פרש'
 היה לאות וגו', יש בה
 תהיה לאות. וכיוצא ב
 השמות ובקבלה מעשיו
 סם המועיל לאותו עני'
 פסוק שמע ישראל בו כ
 בלב, ולכן צריך שיא
 ישראל. וזה סוד גם כן
 שפתי צדיק ידעון רצו
 סגולה למי שיצרו מסית
 בפיו כמה פעמים פסוק
 ידי זה ישתנה הרצון, ו
 טו

[צט] סימן לתשובה
 כלל החטא, כמו שאמרו
 שלא יאמר לבעל ה'
 3. תנחומא וישב ד: "כל
 אף הנוראות שאתה מביא
 מלאך המוות... ואדם כ
 דומה: למי שמבקש לגר
 ליתנו לה. אמר לה: מה
 אמרה לו: מה פשעי? א
 שלא נוצרה מחשבה בל
 כבר מחשבתו גלויה ל

18
 19
 20

א. צדק וצדק קח
 ב. וכן וכן אצל תורה
 ג. וכן וכן אצל תורה
 ד. וכן וכן אצל תורה
 ה. וכן וכן אצל תורה
 ו. וכן וכן אצל תורה
 ז. וכן וכן אצל תורה
 ח. וכן וכן אצל תורה
 ט. וכן וכן אצל תורה
 י. וכן וכן אצל תורה

ה' יצחק מאיר אברהם ספינקא

בתורה

בואו שעריו בתורה קא

גודל קדושתו העיניים

הראיה הוא דבר נורא, כי האמת הוא שהעין עומד במקום גבוה עד מאוד, כי הלא מקומו הוא בראש ע"י המוח, וכמו ששמעתי פעם מהגאון ר' זלמן סורוצקין דבר מענין, כי הנה מאמינים אנו באמונה שלימה בהלכה למשה מסיני, והתורה שבע"פ והתורה שבכתב שניהם בסיני קיבלנו, שהתורה שבע"פ בא לפרש את התורה שבכתב, והתורה שבכתב ללא התורה שבע"פ הרי שאין כאן תורה, והנה בתורה כתוב "ולטוטפות בין עיניך", וקבלו חז"ל שהכונה היא על המח כנגד בין העיניים, אך האפיקורסים ימ"ש טענו שהכונה היא בין עיניך כפשוטו, ואנו אין צריכים לשום הסברים כנגד הקראים, אך למעשה שמעתי בזה דבר מענין מר' זלמן סורוצקין, שהיה פעם ילד אחד שהתאונן כסדר על ראיתו. כי איננה, אך למעשה בכל הבדיקות שנבדק נמצא שאין שום בעיה בעיניו, אך למעשה הילד דמעתו על לחיו תמיד, שאין הוא רואה, עד שהביאוהו לרופא עיניים מומחה לראות אם אכן צודק הילד בטענותיו או שמא אך מדמה הוא, ואכן עשו לו בדיקה במח במקור הראיה, ומצאו שם גידול שזה הפריע לו בעד ראיתו, כי האמת הוא שהמח הוא ראיה, והעיניים הם רק בית הראיה כמו המשקפיים, אך בין עיניך האמיתי הוא כנגד המח, כי שם הם העיניים האמיתיים.

Child complained about vision. Nothing coming with eyes. Found growth on eye.

חשיבות שומר עיניו

ושמעתי דבר מענין, שהחזו"א אמר לאחד שקיבל על עצמו בעת הבר מצוה שילמד כל ימיו תורה לשמה, ופעם אחת שאלו אותו: הלא הרבה גדולים עמלו בתורה כמותו, וא"כ למה רק הוא זכה למה שזכה? ענה החזו"א שהסיבה בזה היה טפי שהם נכשלו במראה עיניהם, וכאשר מסמאים את העיניים הרי שאין רואים את הפנימיות, וזהו מדרש מפורש בפרשת מצורע, מי שבא דבר ערוה לנגד עיניו והוא עוצם עיניו מראות ברע, ה"ה זוכה לראות בנועם ה', לראות זיו השכינה, וא"כ הלא זהו דבר נורא, ראו מה מחליפים בעבור מה, לראות זוהמא במקום להנות מזיו השכינה בחיים נצחיים לעולמי עד, ובמקום זה קונים גיהנום ושואל תחתיות, ומי יודע מתי יגמור לתקן את אשר עיית, וצריכים לדעת גודל

שמירת עיניו

ה שוא, שלא נראה באופן מרובה, ראה אסור, הרי שראה שוא, וזהו ה נברא העולם, לא רק שכחת התכלית, וע"י זה מגיעים רח"ל שקר ושוא. בשיא הגדול ביותר, נא כ"כ חזק. עד שביכלתו לרמות אך כאן בעולם הגשמי ה"ה נראה העבר עיני מראות שוא.

רביית העולם

מליונים, ונתאר לעצמנו מרגלית את שויה בשלש מליון דולר, נמכרת בחמשה מליון דולר, ובא ושב כל הסוחרים מבינים ויועצים, לא אין זה יותר מחתיכת זכוכית ינו באופן נורא, וזהו משל שזוכר ציונות, היה יהודי ספרדי בעיר ה עשרה חביות מלאים בנחושת, ים שהיו מייצרים מזה כלים נאים וכאשר יצאו המוכרים והסבלים י הנחושת, אך כשהכניס את ידו חול פשוט, וכך פתח חבית אחרי נראה דבר זה הרי שמרוב עגמת י אותו, וכמו"כ צריכים אנו לדעת י רק שבמקום שלשה מליון דולר י מקבלים מהעולם שאל תחתיה י משם, וזהו דבר נורא, והעיקר י כסיני - אין יצה"ר שולט אלא יראות.

קדושת

יום הכיפורים

ציון

לו

יום הכיפורים

במליחות לערב יו"כ. בפזמון ירצה לום עמך. גדור פרטת לאנך ושים רוח לעדר, ותצננה למו גדר מזה וגדר מזה. י"ל בזה עפ"י מה דאיתא במס' זרכות (דף ל"ב ע"א) כך אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע צביל כסף וזהב שהשפעת להם לישראל עד שאמרו די, הוא גרם שעשו את העגל וכו' חזר הקב"ה והודה לו למשה שנאמר (בשע"ב) "וכסף הרביתי לה וזהב עשו לצעל" יעו"ש באריכות. הרי דלפעמים העושר והגדולה הבאים בשפע עד צלי די, יוכל לגרום רעה ח"ו לפני ישראל שימטדו קרסולם ויתעו בתוכו לא דרך, לכן אנו מתפללים ומבקשים מהשי"ת, גדור פרטת לאנך ושים רוח לעדר, שתשמור ותגדור אותנו בשמירה מעולה בעת שתשים רווחה והללחה לעמך ישראל עדרי לאן קדשים, שלא יהי' ח"ו פרץ ויואלת ברחובותינו, לנעות וללאת מגדר ותחום הקדושה, רק תצננה למו גדר מזה וגדר מזה, היינו גדר אחד לגדור אותנו שלא נטה ימין ושמאל חוץ לגבול היבדות, וגדר השני על השפע והצרכה שלא ילכו ח"ו ללך אחר, רק הכל יהי' שמור ומוגדר עבורינו להשפיע לנו מכל טוב.

הלא יאחזנו רעדה ופללות מאימת יום הדין ותוקף קדושת היום הבאה עלינו. אצל מלאחי חוץ לי וזאת נחמתו צעני, כי בחסדי השי"ת עלה בידנו לקרצ תחת כנפי השכינה כמה נערים שהיו רחוקים מן היבדות והשפענו עליהם לעובה, ומקצלים עול מלכות שמים ואומרים פעמים באהבה שמע ישראל, וזה יעלה לראון לפני חזון כל, שיוציא ללך דינו.

זזה כוונת אמרנו, כמה אקדם ואכף פני לא יקח שוחד וצדיי אין מעש, ועל זאת לבי יפחד, כי מאחר שהנני העני ממעש הרי אני נרעש ונפחד מפחד יושב תהלות ישראל, אצל עתה בזכרי יחוד מלכות שם המיוחד, על זאת אני צועה באומרים ד' אחד, פי' שבטחוני הוא על ידי שאני משתדל להשפיע על אחרים שיאמרו שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד, ויטו שכם אחד לעבדו בלבב שלם, על זה אצטע ולא אפחד.

ועל כוונה זו יצוא על נכון מה שיש לדקדק בזה דבול"ל באמר"י ד' אחד, אצל בדבר האמור מדוקדק מאוד הלשון באומרי"ם ד' אחד, דייקא בלשון רבים, דקאי על אחרים, כמוצן.

במליחה הנ"ל. כמה אקדם ואכף פני לא יקח שוחד, וצדיי אין מעש ועל זאת לבי יפחד, אצל עתה בזכרי יחוד מלכות שם המיוחד, ועל זאת אני צועה באומרים ד' אחד. אפשר לומר הכוונה, דהנה לעת כזאת צערצ יום הכפורים כשאנו מתבוננים ומפשפשים צמעשה ידיו, ואנו מוצאים את עצמינו דלים ורקים ממעשים טובים,

במערבית לליל יו"כ"פ. כי הנה כיריעה ציד הרוקם, צרנותו מיישר צרנותו מעקם, כן אנחנו צידך אל קנא ורוקם. ויש לדקדק בזה, ראשית, באיזה ענין הוא הדמיון של מעשה הרוקם עם הכיריעה, להקצ"ה שהוא א-ל קנא ורוקם? והשנית, מדוע מזכיר כאן את הקצ"ה

Bringing others to the light

The danger of material success

בצחי' א-ל קנא ונוקם, הלא ציוכ"כ אנו מקווים ומצקשים על חסד ורחמים, ומדת קנא ונוקם הוא לכאורה היפך מדת הרחמים, וגם מהו הכוונה של צרותו מיישר צרותו מעקס?

At first it looks like you are ruining the mater.

After the artisan does his craft you see it made sense

An expert recognizes the finish product even from the start

Why have we suffered so much in this life?

The good concealed within

זזה יש להעמים בכוונת הפייטן, כי הנה כיריעה ציד הרוקס צרותו מיישר צרותו מעקס, היינו כי כל הקוים צין הישרים צין העקומים הכל עשה יפה בעתו בכוונה וצרותו, כדי שיהא אל הפועל הליור הנפלא אשר חשב לעשות, כן אנו צידך א-ל קנא ונוקם, כי אף ענינים הנראים בעינינו כאלו הם ח"י נקמה ודינים, באמת הם רק עוצות וחסדים, והחסרון הוא רק מאתנו, שאין אתנו יודע עד מה, ולראות את המתרקס מזה, אצל לעתיד לבא יתגלה לעיני הכל ויראו כל בשר כי הכל הי רק לעוצותינו, וכל הצרות והתלאות הכל הם חלק מהגאולה והישועה.

Even when it looks like a punishment its not - the profi is ours; our perspective is wrong

בהפשרה ליוכ"כ. הלא זה לום הצחרה וגוי' הלא פרום לרעב לחמך ועניים מרודים תציה צית (ישעי' נ"ח). יש לומר בסמיכות הכתובים עפומש"כ בספה"ק נועם מגדים (פרשת משפטים) לפרש הפסוק 'אם כסף תלוה את עמי את העני עמך, דאמרין צמס' חולין (דף ז' ע"ב) ישראל קדושים הם יש שיש לו ואינו רואה, והתמי' גלוי' כמו שהקשו התוספות מי שיש לו ואינו רואה לעשות דקה למה נקרא לזה קדוש? ואמר לתרץ כי אף על פי שאינו רואה ליתן דקה, מ"מ רואה הוא שיראה, רק שאינו יכול לכבוש את ילדו אשר עומד עליו לשטנו ומונע אותו מלעשות דקה, אצל באמת לבו מדכה ונכאז על שאינו כובש את ילדו, ויש לו חשק ורלון שיבי' ביכלתו לעשות דקה, ועל זה איקרי קדוש.

wanting to want

ועל פי זה פירש הפסוק 'אם כסף, מלשון חשק כמו כי נכסף נכספת לצית אציק, תלוה את עמי' היינו שיבי' לך החשק והרלון לעשות דקה וגמ"ח, רק שיירך מושל כך ואינו מניחך, העולה לזה היא, 'את העני עמך' מה שהוא עם העני היינו הרעבון והלאמאון שהוא עם העני שאין לו צמה להתפרנס, יבי' עמך דהיינו שתשב בתענית, וע"ד שאמרו (ברכות ו' ע"ב) אגרא

אמנם יש לומר בזה דהנה הרוקס כשרואה לעשות חיכה ליור מעשה רוקס על היריעה, רועם בתחילה על היריעה קוים קוים, מהם ישרים ומהם עקומים, אחת הנה ואחת הנה, והרואה את היריעה אז בתחלה, ישפוע למראה עיניו שהרוקס קלקל את היריעה, וגיצב את הקוים והנקודות הללו צלי שום הוראה וצלי תכנית כלל, רק לצסוף הוא רואה שנתרקס מזה ליור נפלא מעשה חושב והקוים הללו שנראו מתחלה שהם מעורבצים וצלי הוראה, הם חלק מהליור הנפלא הזה. אצל הצקי במעשה הרקומה, כשרואה את היריעה, תיכף בתלתו הוא מצין את האומנות אשר חשב האומן הזה, והקוים והנקודות הם חלקי הרים וגבעות, לניס ופרחים, נהרות המושכין עם כל פליאות הטבע אשר רקס האומן ציריעתו הנפלאה.

ובדמיון הזה נוהג הקצ"ה עם עמו ישראל בגלות המר הזה, שבאים עלינו גזירות רעות וצרות רבות מחצלי משיח, עד שנדמה בעינינו שאין להם סוף ותכלית, ויפלא בעינינו מה זה ועל מה זה שאנו סובלים בכל עת כל כך צרות רעות ומרורות בזה אחר זה? אצל המשכיל יצין כי מפי עליון לא תלא הרעות, וכל מה דעציד רחמנא לעב עבדי, והגם שאנו רואים כי רבה רעת האדם בארץ, אך עוב וחסד עמיר וגנוז בהצרות הללו, ולא סגי בלאו הכי, כי בלעדס לא נוכל לזכות לגאולה העתידה, כידוע מספרי קודש כי לעתיד יתגלה שהכל הי' חסד ורחמים עבירינו רק שהיא צדרך עמיר ונעלס, ומחשבת בגלות ירצה ויאיר אור הגנוז בצפון ליראי ד'.

ד"ל (עמנו לו): "זימה" (ויקרא יט, ט), 'זו מה היא' 114. כי אין זה רק יצר הרע בלבד, ואינו דבר. וכאשר היה רבי אלעזר דבק בזנות לגמרי, אז נעשה דבר שאין בו ממש, כמו שהוא הנות, שהוא ענין שאין בו ממש. ולפיכך הפיחה בו¹¹⁵ ואמרה, 'כשם שהפיחה אינה חוזרת למקומה; מפני שאין ברוח אלוהים חיים ונושמים' 115. כן נעשה רבי אלעזר ממש רכב בעצמה 115. כך נעשה רבי אלעזר לדבר של רוח שאין בו ממש, ואין חזרה אליו 116. שהרי כאילו היה אינו עוד אדם, ולא שייך בזה חזרה ותשובה 117. ואמר בשעת הרגל דבר. רוצה לומר שהחטא בעצמו היה גורם אליו התשובה. כי כאשר היה מקולקל לגמרי, אז היה התשובה בא אליו שלא יהיה נפסד 118. ולפיכך בשעת הרגל דבר הפיחה בו, כי על

ידי זה היה חוזר בתשובה שלא יהיה נפסד. כי היה בו כח על התשובה, כמו שמורה עליו שמו 119. ולכך אמר 'הרים וגבעות בקשו עלי רחמים'. פירוש, כאשר אין אלעזר בן דורדיא חוזר בתשובה בחיים, אמר כי באולי יהיה לו קיום מצד אחרים 120. ולכך אמר 'הרים ונופונים פכונו וכלי כמאננו' ונמננו בכם מננו ונמננו בכם מננו. וגבעות בקשו עלי רחמים. ופירוש הרחמים שיבקשו עליו, כי אף אם היה נוטה אל החטא, ונעשה כאילו אינו כלל 121, היה אומר באולי כאשר הוא מצורף אל זולתו מן הנמצאים, נחשב לדבר מה. ונחשב לו כאשר הם בעצמם, וכאשר הם מצורפים אל זולתם יש להם מציאות מה 123. ולפיכך אמר 'הרים וגבעות בקשו עלי רחמים'. כי הרים

הבקשה מההרים והגבעות
Requesting for their attention to other things

החטא עצמו גורם לתשובה

שינוי נוסחאות "זימה" כ"ה ד"ר, וד"ל "זימה היל". "זי" כ"ה ד"ר, ולימא ד"ל. "ק" כ"ה ד"ר, ולימא ד"ר.

(114) וזה לשונו בח"א לנדרים נא. [ב, כא.]: "אצל שאר בשר כתוב [ויקרא יח, יז] 'ערות אשה ובתה לא תגלה שארה הנה זמה היא'... כי אצל קורבת עריות אמר 'זימה היא, כלומר זו מה היא, כלומר שאין בזה ממש כלל'. (115) "בעצמה" - מצד עצמה, אך יש לה כח רב מצד הקב"ה, שהרי על הרוחות מברך "ברוך שכוהו וגבורתו מלא עולם" [ברכות נד.]. והרי בגמרא [תענית ג:] השוו את ישראל לרוחות, ואמרו "כשם שאי אפשר לעולם בלא רוחות, כך אי אפשר לעולם בלא ישראל". ובנוגע לישראל, כבר השריש המהר"ל "כי אין לישראל בעצמם שום מציאות ושום הויה רק בו יתברך. ולא תאמר אף אם הם חלק ה' מ"מ הם בריאה לעצמם, אל תאמר כך, אבל הם לגמרי אל השם יתברך, עד כי בטל מציאות עצמם אל השם יתברך" [לשונו בנצח ישראל ריפ"ג, ושם הערה 3]. ובדרשת שבת הגדול כתב [ג:]: "כי מצד עצמם [ישראל] הם 'מה', רק שהשיות מגביה שפלים - הם 'מאד'. וזהו גדרה של רוח. (116) בח"א לע"ז שם כתב: "וכך נעשה ר"א למציאות של רוח, שאין בו ממש, ואין תשובה אליו". (117) בח"א שם כתב: "שהרי כאילו היה אינו עוד האדם שהיה כבר, ולא שייך בזה חזרה, שכל אדם שב אל התחלתו, וזה מפני הזנות שכי"ה היה אדוק בו, נעשה רוח". (118) לשונו שם בח"א: "כי כבר התבאר כי היה נקרא 'אלעזר בן דורדיא', שהחטא בעצמו היה גורם אל התשובה. כי כאשר היה מקולקל לגמרי, אז עלה על דעתו לחזור בתשובה, כדי שלא יהיה נפסד לגמרי". וראה הערה 95. (119) לשונו בח"א שם: "ולפיכך בשעת הרגל דבר, וזהו הזנות, הפיחה בו, כלומר שנעשה לרוח, ואז היה חוזר בתשובה. והנה היה יוצא תשובה שלו מן החטא עצמו. לכך נקרא 'אלעזר בן דורדיא', כי מה שהקב"ה היה עוזר לו אל התשובה היה בא מן הפסולת עצמו. כי כאשר ראה כ"כ קלקול שלו, שהיה פסולת גמור, אז עלה על דעתו לחזור בתשובה, והשם יתברך עזרו על זה" [ראה הערה 98. (120) בח"א שם הוסיף: "כי כבר אמרנו, כי כאשר הוא מקולקל לגמרי עד כי אין התשובה לו... דבר זה [שייכותו להרים וגבעות] נחשב שאינו מקולקל לגמרי, יש לו שתוף אל הרים וגבעות, שהרי הם גם כן מן הנמצאים שהם בעולם, ומפני זה אין כאן קלקול גמור". (121) בח"א הוסיף: "כי נעשה כמו רוח". (122) בח"א הוסיף: "אף שאינו נחשב מציאות בעצמו". (123) דוגמה לדבר; אמרו חכמים [סוטה יב.]: "שכל הנושא אשה לשם שמים, כאילו ילדה". וכתב באור חוש [קיד.]: "בזה"ל: "שאמרו במסכת סנהדרין [כב:]: האשה גולם כלי עץ, ואינה כורתת ברית אלא למי שעשאה כלי. כלומר, שאין האשה רק במדריתג החומר, והאיש נחשב שהוא כמו צורה לה [ראה לעיל פ"ד הערה 32]... ולכך מדמה האשה כמו גולם, שהוא חומר בלבד, ואין בו הצורה של כלי... כי החומר אין מציאותו בפעל... כי האשה נחשב

וגבעות הם מכלל הנמצאים ככלל הנמצאים אמר 'בקשו עלי רחמים' מציאות לו מצד עצמו הנמצאים האחרים. ה בצל: הפסד. ולפיכך אל הא

ואז אמר 'חמה ולב' כי חמה ולבנה יש לך ולכך כאשר יש לו צד

חמה ולבנה

ש"י 115 115 115
כמו החומר ועל ידי לפעל" ובשבותות מז: מצורפים לה, אך לבש וכאשר תבין כתב: "ה עצמי. אבל כאשר המסק שני המאורות והטוב (125) לשונו בהקדמה ואם היה האב טבה לו לבן אף אחר שמת ה' דבר מה שלא נמצא בו 130. (126) לשונו: מצדם הקיום אל הארץ והפסד, ודבר זה לא שנבראו... אין שם חסר והרי החמה והלבנה נובעת על המציאות. ולדוגמא עולם... כי [הוא]... מציאות העולם, נקרא [קמד.] כתב: "הדבר ש כי החושך נקרא כך ש שכל אשר הוא בחיט המציאות, מלשון [בר] ובח"א לסנהדרין קג: [נדרים סד:] סומא נח סומא, כאילו נעדר הא הם עיקר המציאות. ה לע"ז שם: "כלומר שא יחפרה הלבנה וברשו חדשים וארץ חדשה ו דברים פ"ד אות י הא האומות, וכתב שם: " אין המאורות מאירים שהוא בא לאומות כם לא יתחשב, שישראל

לד

שם

ואתחנן

משמואל

שם

שיקנה האדם תוספת מעלה, וע"כ אין שכר למצוות ל"ת. וזה מאמר הכתוב לא מרובכם וגו' היינו לא ממה שאתם מגדילים עצמכם נגד אר"ה, שזה מתיחס רק לסוד מרע, כי לא בשביל זה לבד חשק ה' בכם, רק מצד כי אתם המעט מכל העמים שזה מתיחס לעשה טוב כנ"ל:

וזהו ענין שבת שהיא בזכור ושמור, דשמור הוא בל"ת וזכור במ"ע, ותכלית הכוונה היא זכור, רק שאי אפשר לבוא לבחינת זכור כי אם ע"י שמור כמו שאו"ל (ברכות כ'): כל שישנו בשמירה ישנו בזכירה, וע"כ בדברות הראשונות שהיו ישראל ברום המעלות נאמר בהן זכור שהוא תכלית המכוון, אבל בדברות האחרונות שלא היו אז ישראל כל כך ברום המעלה נאמר שמור למען שע"י שמור יבואו לבחינת זכור, והיתה כל עבודתם אז רק בבחינת שמור:

קול קורא במדבר פנו דרך ה'. יראה לי הוראת נגינות הטעמים שהפירוש הוא שבמדבר יהי' דרך ה'. ועל דרך רמז הוא באדם שלבו כמדבר בלי תורה ובלא מצוות ואז בימות המשיח גם לאנשים האלה תהיינה מסלות בלבבם היינו שבילין דאורייתא כבושין בלבהון כמו שפירש במדרש (ויק"ר פ"ו):

במשנה תענית (כ"ז): לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוהכ"פ. **ונראה כי ידוע שאין שום דבר נרגש כל כך רק מפאת היפוכו כיתרון האור מן החושך.** והנה כל הימים טובים הם ימי קירוב האדם אל השי"ת, אבל כאשר אינם באים בזמן ההיפוך לזה אינם כל כך נרגשים, כמו ט"ו באב ויוהכ"פ, שהזמן הקודם להם הוא בהתרחקות. דבזמן הקודם לט"ו נאמר (ישעי' ו') **וירסק ה' את האדם שנאמר (קהלת ג') "עת לרחוק" ובזמן שקודם יוהכ"פ הוא בחינת שמאל דוחה, ועל זה מפטירין ברי"ה (ירמי' ל"א) "מרחוק ה' נראה לי". ובכן ההתקרבות והאהבה שבהם היא יותר נעלה משאר י"ט.** וידועים דברי הרמב"ן שכל אהבה הבאה לאדם

Recognize something by its opposite
The great cleanness for us is and still comes from the purity that precedes it

צריכין להניחה בחפץ של מצוה, ועל כן מחמשה עשר באב ואילך מאן דלא מוסיף כו' כבש"ס (תענית ל"א), כי החפץ הוא התגברות התורה, ואחר יוהכ"פ חג הסוכות ועל זה נאמר וימינו תחבקני, וע"כ באין אז מצוות רבות, ובמדרש (ויק"ר פ"ל סי' ב') מונה והולך ז' מצוות יע"ש, שמספר שבעה הוא כלל, והוא תכלית הריבוי והמצוות הן כלים להכיל בתוכן האהבה הרבה, והבן:

שנת תרע"ג

ברש"י אעפ"י שיש להם לצדיקים תלות במעשיהם הטובים אין מבקשים מאת המקום אלא מתנת חנם, עכ"ל. ויש להבין הלא ידוע שכל מה שהאדם צדיק ביותר ויודע את גדלות השי"ת הוא יודע ביותר שעדיין לא עשה מאומה לעומת חיובו נגד גדלות השי"ת, וכידוע ממעשה דרב סעדי' גאון שעשה תשובה בכל יום על קוצר עבודה דאתמול, כאשר השיג בכל יום חדשות בגדלות השי"ת, ובמדרש (פרשה זו) מכאן אתה למד שאין לברי' כלום אצל בוראו, וא"כ היתכן לומר שיש לצדיקים תלות במעשיהם הטובים, אדרבה בעיניהם נדמה שעדיין לא עשו מאומה, וכ"ק זקיני האדמו"ר הגדול זצלה"ה מקאצק הגיד שהפירוש במעשים טובים שעתידין לעשות, עכ"ד. ואינו מובן שמקרא מלא הוא (משלי כ"ו א') אל תתהלל ביום מחר כי לא תדע מה ילד יום, ובב"ר (פ' ע"ג סי' ט') תפסו על יעקב אבינו ע"ה שאמר וענתה בי צדקתי ביום מחר ממקרא זה, עיי"ש:

ונראה לפרש דהנה במדרש שהקב"ה עצמו שומר ומקיים מצוותיו, ובכן אם אדם רוצה לילך בדרך טובים ולעבוד עבודתו ית"ש הן בתורתו והן במצוותיו כשם שמצוה על כל אדם להיות בעוזרי נפשו, וכמה הפליגו ז"ל בזוה"ק במצוה להיות מתמכי דאורייתא, וכן יששכר וזבולון, וכשמעון אחי עזרי' (סוטה כ"א), בודאי גם הקב"ה מסייעו ומקיים מצוה זו, אך מובן שכל זה באם הכוונה זכה ונקי לקיים מצות השם לבד, כי השי"ת יודע תעלומות לב, ועל כן הצדיקים דכתיב בהם

(תהלים קי"ב) במצותיו חפץ מאד ודרשו (ע"ז י"ט), ולא בשכר מצוותיו, בודאי ה' מסייע להם ומגיעים למחוז חפצם. והנה סוטה (י"ד), דמשה שהתאוה לארץ ישראל לאכול מפרי' ה' צריך אלא כדי לקיים מצוות התלויות בה, ואם כן יכול ה' משה בזורע בטענה חזקה שהשי"ת מתווכח עמו לבוא לא"י לקיים את המצוות התלויות בה תפלתו זכה בלי תערובת כוונה אחרת. רש"י אעפ"י שיש להם לצדיקים תלות במעשיהם הטובים, היינו שכל רצונם ובק אינו אלא כדי לקיים מצוות השי"ת, ואם יש להם תלות במעשיהם להבא היינו שרצונם לעשות ואעפ"כ אינם מבקשים הקב"ה אלא מתנת חנם:

שנת תרע"ה

במד"ר הלכה אדם מישראל שהיה מתפלל מהו שיהא מותר לו להתקול גדול, כך שנו חכמים וכו' יכולים קולו כבר פירשה חנה וחנה היא מדברת לבת, והקושיא מבוארת עד שאתה לומד מה חנה צא ולמד מעלי שהי' שופט ישראל ה' שלשת הקבלה עד משרע"ה, הוא ה' לשיכורה מחמת שהתפללה בלחש, ומוכרח הוא רגילין להתפלל בלחש, וכן פירש ר' במקומו, ואם כן למה לא נילף מינה כו' להתפלל בלחש, וכבר דברנו בזה במקום [מאמרי ר"ח כסלו תרע"ב]:

ונראה לומר עוד דתפילה היא בשני אופנים יש שהלב מתעורר בתפילה כו' איכה ב' י"ח) צעק לבם אל ה' כי הם צרותיו ומצוקות לבו מתפרצת התפילה כו' לבו, ויש שהתפילה באה מחמת ההתבוננות שמתעורר להתפלל, ואז יתכן תפילה אלא במוח ולב, מי"ב ה' מחמת מצוקות הלב ומעוררת את המוח להחשבות, וזו באה מהתבוננות המוח ה' מעורר את הלב שהוא הנפש להסתפק חיק אבי':

וי"ש לומר שמחמת מקור מוצא התפילה מהמוח או מהלב, נולד ההפרש אם כי

יששכר

ה ה

וברהמים גדולים אקבצך
אברה קשה דאין זה דבר
בר שלא נתארך הזמן של
אבל הזמן של הקיבוץ
יב, או הוה ליה למימר
ש קצף עזבתיך וברהמים
ז שאמרו בגמרא (ברכות ז.)
הוא סוד העיבור (גוה לה.)
ת רע"ג ימים עם ג' ימי
תגלות, וכיון שהגיע זמן
ה הרחמי"ם גדולים היינו
יר עליה) שהיו צרים כל
מים ונעשים גדולים כדי
יגיע קטן עזבתיך, העזיבה
הקיבוץ כלידה, הכן.

ה ה

שש"ס טו), (על פי כתבי
ה או ג ג) גאון נקראו
עולם, לעולם לא ימתלקו
ה שינה ותדרמה), ממוש
גנות (פני"ח שכי"ה פיו) לדור
לאה ורחל, דכיון שיהיה
ההין באים התולדות כי
הכן, על כן המוחין הם
השם הטוב יכפר.

ה ה

ש"ס טו) (לו קרי), כתיב
הי"ה אקרא ואל אדני
ית בדפוס ט) נדפסו שניהם
יא שם הב' אדני, ועיין
פרי מגדים (ארי"ה) באיגרת
גדלים ט"ו שמה, דהנה הפגם
הנה לשם הוי"ה (תורה
ניל הפגם, מה שאין כן
י" כתינת שכינה (תורה)
שבעל

בני

מאמרי חדש אלול, מאמר א, מהות החדש

יששכר

קסו

נכתב לא באל"ף, לא צר, כי הפגם אינו מגיע לשם,
מה שאין כן בקריאה בפה (בחינת תורה שבעל פה)
קריין לו צר בוא"ו, ובמהרה תהיה אם הכנים שמחה,
ותתכונן כמעט קט בחילופי אתון של יחודא תתאה
ועד בחילופי אתון אחד של יחודא עילאה, אם כן
אות ו' של יחודא תתאה תמורת אות א' של יחודא
עילאה הוא כענין הקרי והכתיב, והבן י.

שבעל פה אני נקרא) כביכול שוכנת עמנו בגלותינו
כידוע, (הבן מה שאמר שלמה (משלי י א) בן חכם
ישמח אב וכן כסיל תוגת אמו, הכן), וממילא רווחא
לן שמעתתא, הכתיב (היינו בחינת תורה שבכתב)

(י) יחודא עלאה שמע ישראל, יחודא תתאה ברוך שם (וח"א
יב.) ועיין אגרא דפרקא סימן רג בביאור דברי הוהר תרומה
קלד ע"א.

מאמרי חדש אלול

מאמר א

מהות החדש

בו ידובר צירוף השם של החדש ומזלו, ואיך הוא החדש אשר הוכן
לתשובה, וכמה רמזים מפסוקי התורה המרמזים על [הזמן]
ההוא, והוא זמן הרצון המתגלה כאשר יתבאר אי"ה.

ב) מו"ל אלול בתול"ה (יצירה פיה) בגימטריא (תהלים
ק"ג ט) א"ם הכני"ם שמח"ה הללו"ה, כבר
ידעת (וח"א ע"ט): תשובה היא בחינת בינה אימא עילאה,
על כן נכבד הרמזו לחדש הזה המסוגל לתשובה,
ויתבאר עוד אי"ה.

ג) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מי"י (משלי יח כב),
עם היות (שבת סג.) שאין מקרא יוצא מידי
פשוטו, עם כל זה בדרך רמז נראה לי לפרש על חדש
אלול (ועל ידי זה יונח לנו שפיר ויפק רצון וכו'),
ונאמר, דהנה ימי אלול הן המה ימי רצון, (פרדיא פמ"ו)
הימים שעלה משה לחר לקבל לוחות אחרונות ונתרצה
הקב"ה לישראל בשמחה ומחל להם, מאז והלאה
הימים האלה הם ימי רצון לעורר נפשות ישראל
בתשובה, וכביכול ימינו ית"ש פשוטה לקבל שבים,
והנה מיום שחטא אדם הראשון ונמשך אחר עץ הדעת
טוב ורע הנה יש בכל אדם מציאת טוב ורע, ועל פי
הרוב הרע מתגבר ונדמה לאדם בדעתו שזה הוא הטוב,
אבל בעת שמתעורר הרצון העליון לעורר נפשות
ישראל לתשובה, הנה מוצא האדם בדעתו את הטוב,
ומתחרט

א) צירוף שם הוי"ה של החדש אלול היא ההו"י,
יוצא מן סופי תיבות (דברים ו כה) וצדקה
תהיה לנן כ"י (משנ"ח אלול א א) והנה אלו התיבות הו"י
האותיות של השם היינו וצד"ק תה"י ל"נ ד'
בגימטריא בתשוב"ה, רמז שהחדש הזה שהצירוף
הנ"ל שולט בו הוא מסוגל להתעסק בתשובה, ראשי
תיבות של הארבעה תיבות הם ו"תל"ך, בגימטריא
תמו"ז א"ב, רמז שהדינים של תמוז אב נמתקים
באלול, וכתבו הראשונים (רי"ח שעה"ק פ"יב קעה סוע"ב) אי
שהבעל תשובה יהיה נזהר מאד שלא לשנות דיבורו
ויהיה דובר אמת, על כן אמצעי התיבות הנ"ל הי"ן
צד"ק, על דרך שאמרו רז"ל (בי"מ ט.) שיהיה הי"ן שלך
צדק וכו', עוד נרמז ראשי תיבות של אלו התיבות
בגימטריא אברה"ם יצח"ק (וח"ג ש"ב) הן הנה אהבה
יראה, הי"ן צדק באמצע מדת אמת ליעקב.

א) מהרש"א חד"א' סנהדרין צב. בשם בעל העיקרים, ועיין
בינת יששכר דרך המלך י. בשם ספר איומה כנדגלות בשם
שמעון בן שטה.

זכור ימינו (את) - יקב - יוסף - יוסף - יוסף

אין סימני ה' (אם יש להם)

587

תנחומא

מדרש

פרשת ראה

תנחומא תקכה

היית נאה, אל תהי
 אומרין, איש פלוני
 דבר אחר, עבד
 זיה קולך ערב, הוי
 ת ה' מהונך, ממה
 זנס זין ושמן, ולא
 ו ברוך הוא. הכניס
 גער בו בן ביתו.
 הרות מסייע
 שבר אף אני. נתן
 האי תרתי תרתי.
 דאמר רבי לוי,
 הנה לו שדה אחת,
 זרע וזרעה בית
 בסלע, וסאה מים
 רמא, דהיא עבדא
 מעשרותיו כראוי.
 עשר.

עֵשָׂר (יב) ← **עֵשָׂר** תַּעֲשֹׂר. זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב, לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָל
 בֵּיתָהּ לִבְשׁ שָׁנִים (מְשָׁלִי ל"א). חֲזַקְיָה אָמַר, מִשְׁפָּט רְשָׁעִים
 בְּגִיהֶנָּם שָׁנִים עֶשֶׂר חֲדָשִׁים. שֵׁשָׁה חֲדָשִׁים בַּחֲמָה, וְשֵׁשָׁה חֲדָשִׁים בַּצְּנָה.
 בַּתְּחִלָּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנְיֵס בַּחֲמָה, וְהֵן אוֹמְרִים, זֹו הִיא גִּיהֶנָּם
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאַתְרֵי כֵן מוֹצִיאֵן לְשֵׁלַג, וְהֵן אוֹמְרִים, זֹו הִיא
 צְנָתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. בַּתְּחִלָּה הֵן אוֹמְרִים (הָה) וּלְבַסּוֹף הֵן
אוֹמְרִים וי הוּא שְׂדוּד אוֹמַר, וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן מִטִּט הַיַּזְן (תְּהֵלִים מ'),
 מִמְּקוֹם שְׁאוֹמְרִים וי וי. וְהֵיכָן הֵן מְשָׁלִימִים עֲצָמָן, רַבִּי יְהוּדָה בֵּר רַבִּי
 אוֹמַר, בְּשֵׁלַג. הֵדָא הוּא דְכַתִּיב, בְּפִרְשׁ שְׂדֵי מְלָכִים בַּהּ תִּשְׁלַג בְּצִלְמוֹן
 (שֵׁם ס"ח). הַשֵּׁלַג הוּא צִלְמוֹת שְׁלֵהֶן. יְכוּל אֶף לִישְׂרָאֵל. תִּלְמוּד לזמַר, כִּי
 כָּל בֵּיתָהּ לִבְשׁ שָׁנִים (מְשָׁלִי ל"א). שָׁנִים, שָׁנִים, מִלָּה וּפְרִיעָה, צִיצִית
 וּתְפִלִּין, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק, נָתַן תַּתֵּן, פָּתַח תַּפְתַּח, עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר. לְפִיכֵךְ מִשָּׁה
 מְזַהֵר אֶת יִשְׂרָאֵל, עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר.

דָּבָר (יד) אַחֲרַי, עֶשֶׂר תַּעֲשֹׂר, זֶה שְׁאָמַר הַכְּתוּב, וְהָאָרֶץ חֲנֹפֶה תַּחַת
 יְשֻׁבֶיהָ כִּי עֲבָרוּ תוֹרַת חֲלָפוֹ חֵק הַפְּרוּ בְּרִית עוֹלָם (ישעיה)

עץ יוסף

השמים עד שביא שעור מעשר תבואתו כסד כל תבואות השדה שהיה דרכה לגשות, וזהו
 עשר ועל ידי כן תעשר שתוציא בתורת מעשר את כל תבואת זרעך רצונו לומר את כל שעור
 תבואת זרעך היוצא השדה, וזהו שנה שנה, כי בכל שנה יהיה הוא יתברך הולך ומוסיף לך לפי
 מה שתהיה הולך ומוסיף בעין יפה עד היות מעשר תבואה לשעור כל מה שהיתה מוציאה
 השדה, כשעור כל מה שנהוג להוציא יהיה המעשר מאשר יצא כברכת ה' אשר נתן לך (אלשיך):
בַּתְּחִלָּה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַנְיֵס בַּחֲמָה. רצונו לומר לאור, ולא יקשה מציאות
 העגש הזה, כי בעולם התחיה מיירי הכא שנדונין בגוף ונפש, ועל כרחק אפלו האומרים שענין
 גיהנם קצור ההשפלה, ככאן הכל מודים דאש ושלג כמשמעו (פה תאר): **בַּתְּחִלָּה הֵן אוֹמְרִים**
וה. כן צריך לומר (אות אמת) ופרושו, לשון צער ואנחה, ואמנם וי וי הוא לשון קינה, ולהיות
 צער השלג יותר מצער האש כמו שכתוב כאן דמשלימין נפשותיהם בשלג, לכן אמר דבאש
 אומר וה ובשלג וי, וההעתק מאור לשלג, יש אומרים להיות החטא משני פנים, אחד, מצד
 התעוררות והמימות והוא מה שיחטא בקום עשה, והשני, מצד עצלה ורפיון והוא מה שיחטא
 בשב ואל תעשה, לכן כנגד האחד הוא ענש האש, וכנגד השני הוא ענש השלג. ויש אומרים
 שהכונה שפגני כשהרגלו בחם האש לא ירגישו כל כך בצערם לזה נעתק אל ההפך (פה מראה):
שְׂדוּד אוֹמַר, וַיַּעֲלֵנִי מִבּוֹר שְׁאוֹן. דהינו גיהנם, ולפי שחטא דוד והיה קרוב לרדת שם
 העירו הקדוש ברוך הוא לתשובה ונצול לכן אמר כן (פה מראה): **שָׁנִים, שָׁנִים.** רצונו לומר
 דרש שנים לשון שנים:

נאה אל תהי פרוץ
 פסו השבטים את יוסף
 בקבה של זונות הוא,
 עבד בהונך כו'. נראה
 ואחר כך צריך לומר דבר
 כו' וזו ושמן כו', וכן הוא
 עשה עשה בהונו כאלו לא
 עבד עבד בהונך כו' על
אמר לו, הרוח מסייע
זא נתן לו את המקל
 צריך לומר (אות אמת), וכן
כד משה מזהיר את
 השמים פדאיתא לעיל
 הולכין ומוסיפין לו מן

מפני הרב - אין הרב ר' ש"ס ז"ל
(ר' ש"ס ז"ל ר' ש"ס ז"ל)

והחבדלים שבין איש לאשה הם לא רק בפזיזולוגיה ובפסיכולוגיה, אלא אף בצלם האלקים שלהם, ששונים הם באופי נשמותיהם זה מזו, והראיה, מדגשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן.

בזה זה ספר תולדות אדם (ה'א). זה כלל גדול בתורה. עיין משי"כ בזה רבנו בדרשות (הני"ל), עמי מ"ז.

פרשת נח: "וַיְהִי בְעֵינֵי עֹנָן עַל הָאָרֶץ, וַיִּרְאֶתָהּ הַקֹּשֶׁת בְּעָנָן וַכֹּחַ. הַתּוֹרָה מְתַאֲרֶת אֶת נֹחַ כְּאִישׁ צָדִיק תָּמִים הָיָה בְּדוֹרוֹתָיו, אֲךָ רִזְוִיל הִבְיֵנו דְּאִילוּ הָיָה בְּאֵמֶת צָדִיק גָּדוֹל כְּאַבְרָהָם אַבְיֵנו, הָיָה הַקְּבִי"ה כּוֹרֵת בְּרִית עִמּוֹ כְּמוֹ שְׂכַרְתָּ עִם אַבְרָהָם. וּמְדַלָּא עֲשֵׂה כֵן, שְׁמַע מִינֵהּ, שֶׁהִיא אִיזֵה חֲסִרוֹן אֲצֶל נֹחַ. וּמִכַּח זֶה דְּרָשׁוּ רִזְוִיל עַל הַפְּסוּק מִפְּנֵי מִי הַמְּבֹרָךְ - שְׁמַקְטִינֵי אִמְנָה הָיָה. וְכֵן דְּרָשׁוּ עַל הַפְּסוּק וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הַאֲדָמָה - שְׁעֵשָׂה אֶת עֲצֻמוֹ חוֹלָיו. וְהַחֲסִרוֹן הָיָה שְׁלֵא רָאָה אֶפְשָׁרוֹת שֶׁל טוֹב אֲצֶל כָּל רִשְׁעֵי דוֹרוֹ, בְּנִגּוּד לְאַבְרָהָם, שֶׁהִתְפַּלל בְּעַד סָדוֹם - אֲוִלֵי יֵשׁ הַמְּשִׁימִים צְדִיקִים, וְאִילוּ נֹחַ לֹא הִתְפַּלֵּל, כִּי לֹא רָאָה בְּרִשְׁעִים אֱלֹ שׁוֹם אֶפְשָׁרוֹת שֶׁל טוֹב, וְכַדְּכֹתִיב - "כִּי אוֹתָהּ רִאִיתִי צְדִיק לִפְנֵי בְּדוֹר הַזֶּה, אוֹתָהּ דִּיּיקָה - שְׁלֵא הִצְלַחְתָּ כָּל לִקְרֹב לְאַחֲרֵים. וְכֵן הוּא בּוֹזֵהר, תָּא חֲזִי מַה בֵּין מִשָּׁה לְשֹׁאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, בְּשַׁעֲרֵתָ דְאַמְר לִיה קוֹדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִשָּׁה וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי וְגוֹי וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גָּדוֹל וְגוֹי, מִיָּד אֲמַר מִשָּׁה, וְכִי אֲשַׁבֵּק דִּיחֹן דִּישְׂרָאֵל בְּיֹנֵי, הִשְׁתָּא יִימְרוּן כָּל אִינוּן כָּל עֲלָמָא, דְאַנָּא קְטִילִית לֹן לִישְׂרָאֵל, כְּמַה דְעִבְד נֹחַ, דְכִינוּ דְאַמְר לִיה קוֹבִי"ה דִּישׁוּיב לִיה בְּתִיבּוֹתָא, דְכְּתִיב וְאִנִּי הִנְנִי מְבִיֵא אֶת הַמַּבּוּל מִיַּם וְגוֹי, וְכְּתִיב וּמַחֲיִיתִי אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עֲשִׂיתִי מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה, וְאִנִּי הִנְנִי מְקִים אֶת בְּרִיתִי וְגוֹי וּבֹאֵת עַל הַתִּיבָה וְגוֹי, כִּיוֹן דְאַיִל דִּישְׁתַּזִּיב הוּא וּבְנוּחֵי, לֹא בְעֵי רַחֲמִין עַל עֲלָמָא, וְאִתְאַבְּדוּ. וּבְגִין כֵּן אֶקְרוּן מִי הַמְּבֹרָךְ עַל שְׁמִיָּהּ, כְּדִיּוּ, כִּי מִי נֹחַ זֹאת לִי אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי מִעֲבֹר מִי נֹחַ. וְלִפְנֵיךְ הִרְאֵנוּ הַקְּבִי"ה הַקֹּשֶׁת בְּעָנָן, לְהִרְאוֹת לֹן שְׂאֵף עַל פִּי שְׂרָאָה כְּאִילוּ יֵשׁ אִיזוּ נִשְׁמָה שְׂאִין שׁוֹם אוֹר גְּנוּז בַּה כָּל, אִינוּ חֲדָר כֵּן. כִּי בְכָל עָנָן אֶפְשָׁר לְרִאוֹת מִשְׁתּוֹ אוֹר, וְאֶפְשָׁר לְרִאוֹת אֶפְיֻלוֹ קְשׁוֹת מְלַחָה שֶׁל אוֹרוֹת. אִתְּהָ - נֹחַ - לֹא הִטְרַחְתָּ אֶת עֲצֻמְךָ לְהִסְתַּכֵּל אֶל תוֹךְ פְּנִימִיּוֹת לְבוֹתֵיהֶם שֶׁל בְּנֵי אָדָם, לִפְנֵיךְ אִנִּי מְרַאֵת לְךָ אֶת הַקֹּשֶׁת בְּעָנָן בְּשָׁמַיִם. וְלִזֶּה נִתְכוּן רִישׁ בְּר יוֹחָאי (בְּכַתּוּבּוֹת עוֹז): כִּשְׂשָׁאֵל לְרִיבִי"ל, נִרְאֵתָה הַקֹּשֶׁת בִּימִיךְ, כְּלוֹמֵר, הָאֵם הָיָה הַקְּבִי"ה מוֹכֵרָה לְהִרְאוֹת לְךָ הַקֹּשֶׁת בְּעָנָן בְּשִׁבְשָׁמַיִם, אוֹ שְׂאֵתָם בְּעַצְמָכֶם רִאִיתֶם אֶת הָאוֹר הַגָּנוּז בְּלִבּוֹת

Clouds in the sky within

רסח

ליקוטי תורה על הפרשיות

כל בני אדם. ולזה רמז ריב"ל בברכות (לד): מאי עינן לא ראותה אלקים זולתן, זה יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית. דנראה לפני, דאיתא במדרשים שהקב"ה גנוז להאור של ששת ימי בראשית בעולם הזה, שאינו כדאי שישתמשו בו הרשעים. והיכן גנוז, בלב כל אחד ואחד, ואפילו בלבבותיהם של הרשעים, שנראה כאילו אין שמה אור כלל אלא רק חשך וענן. ולענין לבוא יצא האור הבהיר הזה מתוך החושך המכסהו, דענין עולם הבא היינו - שכל הכוחות הטמונים והגנוזים בלב כל אחד ואחד יצאו לאור, ויתקיים מקרא שכתוב, כי מלאה הארץ דעה את ד' וגו'. (מתוך דברי תורה לפרשת נח, תשנ"ז, נכתב ע"י הבחור איתן הולצר, בשם רבנו.)

פרשת לך לך: א] לרבנו ז"ל היה חוש הומור חריף מאוד. דבר זה היה מתגלה לא רק בשיחות פרטיות, אלא אף בשיעוריו ובהרצאותיו שבפני הרבים. מפעם לפעם היה רגיל רבנו להזכיר בשיעוריו את ה"סיפור" אודות הרבי-החסיד שהיה מעביר "דברי תורה" במסיבת הסעודה השלישית שלו בשבת קודש פרשת לך לך, ופתח את דבריו בשאלה, מפני מה יש שתי חיימתין גדולות בתבנית "לך לך", וקודם שהיתה לו האפשרות להתחיל את הבאור שלו, צעק אחד מן החסידים בקול ואמר, דחלא אין זה נכון, דראשית כל תיבות "לך לך" הלא כתובות הן בכ"פין ולא בחי"יתין, ושנית, אין כאן שום אותיות גדולות כלל, אלא כולן פשוטות הן. וכשמעו הרבי את דברי החסיד, ענה ואמר, כן, נכון, זהו תירוץ אחד, אך עוד יש לומר, ... והמשיך ליישב את הקושיה שהקשה במהלך אחר.

וכוות רבנו בהגידו "סיפור" זה תמיד היתה להורות לתלמידיו, שאם יש איזה קושי בגמרא או ברמב"ם, ויש לבארו באופן פשוט מאוד, ויש עוד אופנים מחודדים ומפולפלים בהסברת הענינים, שתמיד צריכים לבכר את המהלך הפשוט ביותר.

ב] ביאור רבנו להמשך פסוקי הפרשה נמצא בהדרום, אלול תשנ"ג, עמי ע"ז.

ג] ויאמר לדרך אתן את הארץ הזאת, ויבן שם מבח לדי הנראה אליו (וי"ב, ז'). ופירש רש"י, על בשורת הזרע ועל בשורת ארץ ישראל. וקשה, דבשלמא בשורת הארץ לא היתה עד עכשיו, אבל בנוגע לבשורת

רסח

ר' 193 הכין ואסף ז"ל

דברי חלומות

פיהם לומר שירה קדושת הלשון, היפך חירופין וגידופין שלון.

[כג] ליל שבת חזון שנת ברו"ב ההודאו"ת.¹⁶

כי אחד קדוש היה אומר דלא שייך כלל הרגש חיות אלא במקום שיש מציאות מיתה, [והוא על דרך שאמרו (ספר יצירה ו, ט) הרע מבחין את הטוב]. ואני הוספתי דעל כן התורה שהיא מקור החיים, וכמו שאמרו ז"ל (שוחר טוב ח, ב) הדברות של חיים לא ניתנו למלאכי השרת, ואמרו ז"ל (שם ווהר שמות ג, א) דאמר להם מה כתיב בה אדם כי ימות, [באהל. ורבותינו ז"ל דרשו בכל מקום לשון אהל על אהלי תורה, כמו ברכות ט"ז ריש עמוד א' אהלים לנחלים, ובחלק (סנהדרין) ק"ה ב' על פסוק מה טובו אוהליך, וכן על פסוק זה עצמו בברכות ס"ג ב', ושם יש לומר גם משום רישיה דזאת התורה. ועל פי מה שכתבתי יש לומר דרצה לומר דעל ידי אדם כי ימות על ידי זה זוכה לזאת התורה ולישב באהלי תורה], כלום מיתה יש ביניכם. והיינו כיון דאינן בכם מיתה אינן בכם מציאות הרגש חיות גם כן, ועל כן אינן לכם שייכות עם התורה. שהוא הרגשת החיות של מקור החיים.

[וישראל דבוקים באלהים חיים שהוא חי העולמים מקור החיות של כל העולמות, ולכן קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד, על כן יש שייכות בהם הרגש חיות גם לעתיד כשיבולע המות לנצח, כי מחיצתן יהיה לפנים ממחיצת מלאכי השרת כמו שאמרו ז"ל (ירושלמי שבת ו, ט) על פסוק כעת יאמר וגו', שהם הדבוקים בו יתברך ידעו מה פעל, ומצד הזה יהיה בהם אז ההרגשה אף שלא יהיה גם אצלם מציאות ההיפך. וכמו ששמעתי על לשון התיקונים (פתיחת אליהו יז, ב) אנת הוא חכים ולא בחכמה ידיעא, מבין ולא בבנינה ידיעא, כי החכמה הוא ידיעת השכל שבמוח, ובנינה הוא הרגשת הלב, ומלאכים יש בהם ידיעה מצד החכמה

There can only be one place where we is potential

שהיא חצר הטומאה, וסוד חצר מות, שמזה מקור המיתה ועטיו של נחש בזוהמא שהטיל, והכל יורדין על עסקי הנם כמו שאמרו ז"ל (עירובין יט, א), והיו' הוא היסוד דקדושה ששלט האדם בליעל באדם דקדושה לפי שעה לרע לו, כי סוף להוציא בלעו מפיו. והמליכו שם מלך, והמלך ידוע שבו שורש כל הקליפה שבאותו מלכות]. וסימן לדבר אותיות שמו, כי אותיות יב"ן הוא ראשי תיבות של הקדושה דיהושע בן נון, [והוא היה במילוי יהושע על שם הישועה, ד"ה יושיעו, ובן על שם הבינה, וכמו שכתב ברמב"ן על התורה (תשא לג, יא) דעל כן נקרא בכל מקום בן נון ה"ב' בחירק, לרמוז על בינתו היתירה, דבינה לבא, שהוא היפך לבב הזונה], לרמוז שהיה זה לעומת זה, ואות ה"י הוא הניצוץ קדושה [של החכמה שהיפך השטות שבלע והעלימו] שקלט על ידי חטאי ישראל, שעל ידי זה היה לו כח וחיות וממשלה, ועל ידי זה לחץ בני ישראל בחזקה, ואמרו ז"ל (ויקרא רבה ז, ו וש"מ) בחירופין וגידופין. [שהו טומאת ברית הלשון שנגד ברית המעור, ומפלתו בסיסרא על ידי יעל דכרע שכב וגו' כמו שאמרו ז"ל (נזיר כג, ב). על דרך מפלת המן על ידי לקיחת אסתר לאחשורוש, כי ידוע כאשר אין הדור זכאי אז דודי שלח ידו מן החור, והקב"ה ממתיק המר במר, שכאשר מראה שיש בעשיית חטא כזה דבר גדול גם כן, ועבירה לשמה הגדול כמצוה שלא לשמה (שם), ועל ידי זה נעשים החטאים כשנים וכשלג כמו שכתבתי במקום אחר¹⁵]. וניצוחו על ידי דבורה אשה נביאה. [שהיא תיקנה קדושת היסוד דנוקבא, וברק היסוד דרכורא, דעל כן נקראת לפידות, על דרך בית יוסף להבה, שצריך להיות לפיד אש דקדושה, שהוא אש אוכלת אש דיצר הבוער כתנור בוערה מאופה, וחכמות נשים בנתה ביתה להוציא על ידי זה בלעו הוא היו"ד מפיו, ועל ידי זה נפתח

שנת, וכן בברית הלשון מוציא ו אמרו במדרש (במדבר רבה טו. ב היו ושולח דברים ביד כסיל. רם החטא דנשים נכריות כמו א' (וכמ"ש זהו קדוש שמות ז, א), כו שנאמר שופטים ג' ויקחו את בנותיהם וגו',¹² וזה גרם שלא לתקן היסוד לגמרי בשלימות, נים, ואמרו (פסחים ק"ט, ב) דעל ל ברכה לעתיד, כי זה קצת פגם עדיין כל ישראל שבדורו שהם דושת הברית לגמרי. ועל ידי זה יפח יבין, שמלך בחצור ששם ה דיסוד דטומאה הסובבת על נא בגימטריא 'שד', חסר י' ה על מרת היסוד כנודע, וכמו בורה חכמה, שעל ידי זה הוא וכתא מלך זקן וכסיל, ואשת אים ונער חסר לב כמו שנאמר י במקום אחר¹³ גם כן כי רוחין נפארת יסוד מלכות דקליפה, ה, וזהו שדין יהודאין הנזכרים א כהימנא פנחס רנג, א), והם של יהודאין ואנשים גדולים, יבין (יה, ב) באדם הראשון]. י שטרף יהושע לחצור כמו (יג) דאותה לבד שרף, ואמרו (יד) דכן נצטוה ממש רבינו ה המקום נשרפו כל הקליפות שריפת עיר הנדחת, ועל כן יבחהולם שורש קליפת היסוד, א. אלמלא גרם החטא אחר כך חורו הכנענים להתגבר בחצור

ברית קיימא קדישא, הו גודין ולא פרעין. עד דאתח דבורה ונדיבת בהאי לכל ישראל, כמה דכתיב: כפרוע פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה"י".
 15. תקנת השבין י, ב-ד, עמודים 108-106 במהדורתנו.
 16. שנת תרל"ז.

כי ויקחו את בנותיהם להם לנשים
 באי וישכחו ויעזבו? דדחו מנייהו